

Relevantný trh: trh acetylidu vápenatého

Porušenie: Návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2009) 5791 v konečnom znení z 22. júla 2009 týkajúceho sa konania podľa článku 81 [ES] a článku 53 Dohody o EHP (vec č. COMP/F/39.396 – Činidlá založené na acetylde vápenatom a horčíku pre oceliarsky a plynárenský priemysel) v rozsahu, v akom sa týka žalobcu, ako aj subsidiárne návrh na zrušenie alebo zníženie pokuty, ktorá bola uložená uvedeným rozhodnutím žalobcovi. Žalobcom sú Novácke chemické závody, a. s., ktoré v konaní podporuje vedľajší účastník konania, Slovenská republika, žalovaným je Európska komisia.

Všeobecný súd sa zaoberal najmä nasledujúcimi pojmami

„Hospodárska súťaž – Kartely – Trh acetylidu vápenatého a horčíka pre oceliarsky a plynárenský priemysel v EHP s výnimkou Írska, Španielska, Portugalska a Spojeného kráľovstva – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES – Určenie cien a rozdelenie trhu – Pokuty – Povinnosť odôvodnenia – Proporcionalita – Rovnosť zaobchádzania – Usmernenia k metóde stanovovania pokút 2006 – Platobná schopnosť“

Informácie o rozsudku: Všeobecný súd rozhodol dňa 12. decembra 2012 vo veci T-352/09, ktorej predmetom je návrh žalobcu, aby Všeobecný súd:

- zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa ho týka, a následne zrušil pokutu, ktorá mu bola uložená,
- subsidiárne zrušil alebo podstatne znížil pokutu, ktorá mu bola uložená,
- zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

Hlavní dodávatelia acetylidu vápenatého a horčíka pre oceliarsky a plynárenský priemysel svojou účasťou na jedinom a pokračujúcom porušení v období od 7. apríla 2004 do 16. januára 2007 porušili článok 81 ods. 1 ES a článok 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP). Tieto subjekty boli zapojené do rozdelenia trhu, stanovovania kvót, prideľovania odberateľov, stanovovania cien a výmeny citlivých obchodných informácií o cene, odberateľoch a objeme predaja v rámci EHP s výnimkou Írska, Španielska, Portugalska a Spojeného kráľovstva. Žalobca, Novácke chemické závody a.s., vyrába predovšetkým acetylidy vápenaté. Komisia v článku 1 písm. e) napadnutého rozhodnutia konštatovala, že žalobca sa podieľal na porušení počas celého obdobia jeho trvania a v článku 2 prvom odseku písm. e) rovnakého rozhodnutia mu uložila pokutu vo výške 19,6 milióna eur, ktorú je povinný zaplatiť spoločne a nerozdielne so svojou materskou spoločnosťou v čase porušenia, spoločnosťou 1. garantovaná a.s.

Žaloba je postavená na troch žalobných dôvodoch:

1. porušenie všeobecných zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania pri určení výšky pokuty

V paragrafe 46 súd stanovil, že pokuta, ktorej jednou z hlavných funkcií je aj jej odstrašujúci účinok, má byť uložená tak, aby sa nestala zanedbateľnou alebo naopak neprimerane vysokou, predovšetkým s ohľadom na finančné schopnosti dotknutého podniku v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi jednak z potreby zabezpečiť efektívnosť pokuty a jednak dodržiavania zásady proporcionality.

- O prvej výhrade, ktorá sa týka odstrašujúceho účinku pokuty

Z paragrafov 57, 58 a 65 vyplýva, že Komisia si je vedomá nevyhnutnosti zabezpečiť nielen všeobecný odstrašujúci účinok svojho konania v oblasti porušenia hospodárskej súťaže, ale aj špecifický odstrašujúci účinok pokuty uloženej podniku, ktorý sa dopustil takéhoto porušenia. Suma stanovená v bode 25 usmernení je súčasťou základnej výšky pokuty, ktorá, tak ako to vyplýva z bodu 19 rovnakých usmernení (pozri bod 21 vyššie), musí odzrkadľovať závažnosť porušenia, a nie závažnosť vo vzťahu k účasti každého

z dotknutých podnikov na porušovaní. Podľa judikatúry má byť posledná otázka posudzovaná v rámci prípadného uplatňovania priťažujúcich alebo poľahčujúcich okolností. Nezohľadnenie priťažujúcej okolnosti v tejto etape, keď daná priťažujúca okolnosť bude vzatá do úvahy neskôr, nepredstavuje nesprávne právne posúdenie (pozri v tomto zmysle uznesenie Súdneho dvora z 11. septembra 2008, Coats Holdings a Coats/Komisia, C-468/07 P, neuverejnený v Zbierke, bod 28).

– O druhej výhrade, ktorá sa týka priťažujúcich okolností

Žalobca v súvislosti s touto výhradou podľa paragrafu 67 argumentoval: a) on sám bol iba pasívnym členom, čo Komisia nezohľadnila; b) porušenie, ako je to v danom prípade, bude ťažko pochopiteľné bez jedného alebo viacerých vedúcich účastníkov. Z toho podľa žalobcu vyplýva, že Komisia porušila zásady rovnosti zaobchádzania a proporcionality v rozsahu, v akom sa s pasívnymi členmi kartelu zaobchádzalo rovnako ako s vedúcimi účastníkmi alebo podnecovateľmi.

Ad a) Podľa paragrafu 70 toto tvrdenie žalobcu nemá v rámci tejto výhrady vplyv, ale musí byť skúmané v kontexte analýzy tretej výhrady týkajúcej sa poľahčujúcich okolností a to o to viac, že svojím tvrdením uvedením na podporu tejto výhrady ho žalobca len znovu zopakoval a rozšíril

Z paragrafu 73 vyplýva, že žalobca nebol iba pasívnym členom: „...počas druhého stretnutia sa účastníci, teda aj žalobca, rozhodli organizovať podobné stretnutia pravidelne a prijali tak zodpovednosť za ich usporiadanie. Napadnuté rozhodnutie sa následne v odôvodnenia 70 až 89 odvoláva na deväť stretnutí, ktoré boli zorganizované jednotlivými účastníkmi kartelu, pričom dve z nich, v danom prípade stretnutia zo 7. apríla 2005 a z 25. apríla 2006, sa konali na Slovensku a boli zorganizované žalobcom (pozri jednotlivo odôvodnenia 74 a 83 napadnutého rozhodnutia).“

Ad b) Súd konštatoval v paragrafe 79, že žalobca ani nevysvetlil svoje tvrdenie, podľa ktorého porušenie, ako je to v danom prípade, bude ťažko pochopiteľné bez jedného alebo viacerých vedúcich účastníkov, ani neuviedol dôkazy na jeho podporu

– O tretej výhrade, ktorá sa týka poľahčujúcich okolností

V súvislosti s údajnou nedbanlivosťou, pokiaľ ide o povahu účasti na karteli, súd ustanovil, v paragrafe 85, že podľa ustálenej judikatúry na to, aby sa porušenie pravidiel hospodárskej súťaže mohlo považovať za spáchané úmyselne a nie z nedbanlivosti, nie je nevyhnutné, aby si dotknutý podnik bol vedomý porušenia týchto pravidiel, ale postačuje, že nemohol nevedieť, že cieľom jeho konania je porušenie hospodárskej súťaže na spoločnom trhu. Argumentácia prísne regulovanou ekonomikou spred roka 1989 sa preto javí ako irelevantná. Členovia vedenia žalobcu, ktorí sa zúčastnili jednotlivých stretnutí organizovaných v rámci kartelu a ktorí následne uplatnili rozhodnutia prijaté na týchto stretnutiach, nemohli nevedieť, že cieľom ich správania je porušenie hospodárskej súťaže na spoločnom trhu. Taký je totiž priamy a okamžitý následok rozdelenia trhu, stanovenia kvót, rozdeľovania si odberateľov a stanovovania cien medzi jednotlivými účastníkmi toho istého trhu, pričom toto správanie je predmetom porušenia potrestaného v napadnutom rozhodnutí

V súvislosti s údajnou obmedzenou a pasívnou povahou účasti na karteli, súd uvádza, že z dôkazov vyplýva, že účasť žalobcu na karteli bola minimálne rovnako aktívna ako účasť ostatných členov (paragraf 97 a nasledujúce)

V súvislosti s nezohľadnením domnejšej spolupráce s Komisiou nad rámec oznámenia o zhovievavosti 2002/2006 a zákonom stanovenej povinnosti spolupráce, Komisia zastávala názor, že informácie obsiahnuté v žiadosti o zhovievavosť nemajú významnú pridanú

hodnotu v porovnaní s dôkazmi, s ktorými už disponovala, a preto sa rozhodla neposkytnúť žalobcovi zníženie výšky pokuty (pozri tiež bod 38 vyššie).

Paragraf 117: „*Prináleží žalobcovi aby označil sporné časti napadnutého rozhodnutia a predložil dôkazy, ktoré môžu predstavovať vážne indície preukazujúce, že jeho výhrady sú dôvodné (pozri v tomto zmysle rozsudok KME Germany a i./Komisia, už citovaný v bode 50 vyššie, bod 132). Ako však vyplýva zo zhrnutia tvrdenia žalobcu uvedeného v bode 107 vyššie, jediný konkrétny argument, ktorý žalobca uviedol na vyvrátenie posúdenia napadnutého rozhodnutia opísaného v predchádzajúcom bode, sa týka skutočnosti, že toto rozhodnutie sa na viacerých miestach odvoláva na jeho vyhlásenia uvedené najmä v žiadosti o zhovievavosť.*“

– O štvrtej výhrade, ktorá sa týka zníženia výšky pokuty spoločnosti Almamet

Žalobca argumentoval tým, že pokiaľ bola pokuta znížená spoločnosti Almamet, musí byť znížená aj jemu, na základe podobnosti medzi žalobcom a spoločnosťou Almamet, inak bude porušený princíp rovnakého zaobchádzania. Konkrétne v paragrafe 131 žalobca uvádza, že pravdepodobnosť vyhlásenia konkurzu spoločnosťou Almamet je nízka a aj takýto prípad by nemal za následok stratu úplnej hodnoty majetku tejto spoločnosti. Žalobca zastáva názor, že preukázal, že jeho finančná situácia je horšia ako situácie spoločnosti Almamet. Navyše skutočnosti týkajúce sa spoločnosti Almamet, ktoré sú vymenované v odôvodnení 372 napadnutého rozhodnutia z dôvodu opodstatnenia zníženia výšky pokuty, ktorá jej bola udelená, sú porovnateľné so skutočnosťami týkajúcimi sa žalobcu v takom rozsahu, že ak sa Komisia nechce dopustiť zjavného porušenia zásady rovnosti zaobchádzania, je povinná priznať žalobcovi podobné zníženie výšky pokuty.

Súd poukázal na odlišnosti medzi oboma spoločnosťami, konkrétne: paragraf 139 Z dôvodu vysokej hodnoty dotknutých materiálov môže totiž takýto podnik (ALMAMET) vykazovať neúmerne vysoký obrat v porovnaní so svojím ziskom a majetkom, na ktoré jediné bude mať uhradenie pokuty vplyv; paragraf 140: v prípade spoločnosti Almamet predstavuje pokuta podstatnú časť celkového obratu danej spoločnosti, ktorá disponuje len „relatívne koncentrovaným portfóliom výrobkov“; paragraf 141: Almamet je veľmi malá spoločnosť, ktorá nie je súčasťou žiadnej veľkej skupiny; paragraf 143 žalobca sám priznáva, že jeho portfólio výrobkov nie je také úzke ako portfólio spoločnosti Almamet; ten istý paragraf: žalobca je výrobca a nie sprostredkovateľ, ako je Almamet; paragraf 145: rozdiel v celkových obratoch, a z toho vyplývajúci rozdiel vo veľkosti žalobcu a spoločnosti Almamet.

– O piatej výhrade týkajúcej sa pokuty, keďže táto bola vypočítaná úmerne k celkovému obratu spoločností, voči ktorým bolo napadnuté rozhodnutie vydané

Paragraf 150: „*Žalobca zastáva názor, že v danom prípade pokuty uložené účastníkom sporného porušenia odzrkadľujú príslušný obrat a nie ostatné dôležitejšie skutočnosti, čo vedie k „nespravodlivému a nezmyselnému“ výsledku, že mu bola uložená zd'aleka najvyššia pokuta, aj pokiaľ ide o jej absolútnu výšku, aj pokiaľ ide o jej úmernosť k celkovému obratu. Žalobca sa na podporu svojich tvrdení odvoláva na tabuľku, ktorá porovnáva výšku pokút uložených jednotlivým účastníkom porušenia. Uvádza, že nemožno spochybňovať zjavné porušenie zásady proporcionality napriek tomu, že Komisia konala zjavne v súlade s usmerneniami, pokiaľ ide o aritmetický výpočet pokuty, ktorú mu uložila, a že výška tejto pokuty v porovnaní s pokutami, ktoré boli uložené ostatným účastníkom porušenia, odráža skutočnosť, že dotknuté výrobky predstavovali základ jeho predaja.*“

Z paragrafu 154 vyplýva, že žalobca sám dodáva dva z troch výrobkov, ktoré boli dotknuté daným porušením. V paragrafe 158 súd stanovuje, že „tvrdenie žalobcu o neúmernosti výšky jemu uloženej pokuty je v konečnom dôsledku založené len na porovnaní pokút, ktoré boli uložené jednotlivým účastníkom porušenia a ktoré boli prepočítané na percentá z ich

celkového obratu. Nič v judikatúre však neumožňuje prísť k záveru, že pri určení primeranosti alebo neprimeranosti výšky uloženej pokuty je dovolené vykonať takéto porovnanie, tak ako to urobil žalobca.“

Paragraf 163: „...[S]amotná skutočnosť, že pokuta, ktorá bola uložená žalobcovi, sa približuje k hranici 10 % jeho celkového obratu, zatiaľ čo toto percento je pri ostatných účastníkoch kartelu nižšie, nemôže predstavovať porušenie zásad rovnosti zaobchádzania alebo proporcionality. Tento dôsledok je totiž vnútorne spätý s výkladom, že horná hranica 10 % je jednoduchým pevným prahom, ktorý sa použije po prípadnom znížení výšky pokuty z dôvodu poľahčujúcich okolností alebo zásady proporcionality (rozsudok Súdneho dvora zo 16. júna 2011, Putters International/Komisia, T-211/08, zatiaľ neuverejnený v Zbierke, bod 74).“

– O šiestej výhrade uvedenej na pojednávaní týkajúcej sa hodnoty predaja zohľadnenej pri výpočte základnej výšky pokuty

Ako je stanovené v paragrafe 169 a nasl., táto výhrada sa zakladá na skutočnosti, akým spôsobom Komisia vypočítala základnú výšku pokuty, ktorú uložila spoločnosti Almamet. Spôsob výpočtu je však jasne opísaný v druhej zarážke bodu 288 napadnutého rozhodnutia a z toho dôvodu bol v čase podania žaloby žalobcovi známy. Je pri vyjadrení sa k prípustnosti šiestej výhrady potrebné preskúmať, či, ako uvádza žalobca, bola táto výhrada uvedená už v žalobe. V tomto prípade to však nie je pravda, preto súd žalobu zamietol.

2. porušenie základných formálnych náležitostí, nesprávne zistení skutkového stavu, ako aj na zjavne nesprávne právne posúdenie, keďže Komisia odmietla prihliadnuť na platobnú neschopnosť žalobcu

Pri tomto žalobnom dôvode žalobca apeluje na bod 35 usmernení upravujúcich výpočet pokuty, ktorý pripúšťa za výnimočných okolností zníženie pokuty na základe objektívnych dôkazov, preukazujúcich, že uloženie pokuty podľa podmienok stanovených v týchto usmerneniach, by nenapraviteľne ohrozilo ekonomickú životaschopnosť dotknutého podniku a viedlo by ku strate hodnoty jeho majetku.

Na preukázanie oprávnenosti použitia bodu je potrebné preukázať splnenie troch podmienok:

Ad 1) Paragraf 189: „Z toho vyplýva, že na uplatnenie bodu 35 usmernení nepostačuje skutočnosť, že pokuta uložená za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže môže viesť k vyhláseniu konkurzu dotknutej spoločnosti. Z judikatúry citovanej v bode 187 vyššie totiž vyplýva, že hoci konkurz poškodzuje finančné záujmy dotknutých vlastníkov a akcionárov, nemusí nevyhnutne viesť k zániku predmetného podniku...“

Ad 2) Z paragrafu 190 vyplýva, že musí ísť o situáciu, v ktorej je prevzatie podniku, alebo prinajmenšom jeho majetku, nepravdepodobné až nemožné. V takomto prípade budú jednotlivé časti majetku spoločnosti jedna po druhej ponúknuté v konkurze na predaj a je možné, že mnoho z nich nenájde kupca alebo prinajlepšom budú predané za veľmi nízku cenu, takže je oprávnené hovoriť o úplnej strate ich hodnoty. Týmto sa žalobca vo svojej žalobe vôbec nezaoberal, ako je to zrejmé z paragrafu 210. Navyše, ako uvádza paragraf 216, spoločnosť NCHZ je rešpektovaným konkurentom na trhu acetylidu vápenatého a jej finančné problémy, s ktorými je konfrontovaná, nesúvisia s jej konkurencieschopnosťou na tomto trhu.

Ad 3) V paragrafe 192 je uvedený „osobitný sociálny a ekonomický kontext“ ako posledná podmienka. Podľa judikatúry je takýto kontext tvorený dôsledkami, ktoré by mohlo mať zaplatenie pokuty najmä na zvýšenie nezamestnanosti alebo na poškodenie dodávateľských a odberateľských hospodárskych odvetví dotknutého podniku (rozsudok Súdneho dvora z 29. júna 2006, SGL Carbon/Komisia, C-308/04 P, Zb. s. I-5977, bod 106).

3. porušenie článku 3 ods. 1 písm. g) ES

Žalobca, ako vyplýva z paragrafov 231 a 232, tvrdí, že aj inštitúcie sú viazané zákazom prijímania opatrení narušujúcich alebo obmedzujúcich hospodársku súťaž. Opakujúc dôvody z druhého žalobného dôvodu tvrdí, že on sám je jeden z najdôležitejších konkurentov na týchto trhoch, pričom jeho odstránenie bude mať za následok ešte väčšiu pravdepodobnosť koordinácie medzi ostatnými konkurentmi.

Paragraf 234 „*Po prvé, tvrdenie založené na porušení článku 3 ods. 1 písm. g) ES musí byť zamietnuté.*“ V paragrafe 236 sa ďalej uvádza, že cieľom napadnutého rozhodnutia je predovšetkým napraviť situáciu vzniknutú narušením až obmedzením hospodárskej súťaže dohodou medzi podnikateľmi, a to aj prostredníctvom uloženia primeraných sankcií.

Paragraf 237 „*Je potrebné uviesť, že uloženie sankcií v prípade, ak Komisia konštatuje porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, predstavuje prostriedok, ktorého účelom je predovšetkým dosiahnuť cieľ uvedený v článku 3 ods. 1 písm. g) ES, a je preto zrejmé, že nemôže byť sám osebe považovaný za porušenie tohto ustanovenia. Nič to však nemení na skutočnosti, že v rámci dodržiavania zásady proporcionality, ktorá má viesť konanie Komisie v tejto oblasti (pozri body 44 a 46 vyššie), je potrebné sa vyhnúť privysokým sankciám, ktoré nie sú nevyhnutné na dosiahnutie požadovaného cieľa. Tvrdenie žalobcu v rámci tohto žalobného dôvodu je preto potrebné skúmať len vzhľadom na prípadné porušenie zásady proporcionality*“

Paragraf 241: „*Jednak, ak by sa aj uznal predpoklad odchodu žalobcu z predmetného trhu, nič v jeho tvrdení neumožňuje prísť k záveru, že konkurencia na tomto trhu bude v prípade takejto možnosti obmedzená alebo podstatne znížená.*“

Všeobecný súd (tretia komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Žaloba sa zamietla.**
- 2. Novácke chemické závody a.s. znášajú svoje vlastné trovy konania a sú povinné nahradiť trovy konania, ktoré vznikli Európskej komisii.**
- 3. Slovenská republika znáša svoje vlastné trovy konania.**

Viac informácií o rozsudku je prístupných na:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62009TJ0352:SK:HTML>